
[97-1-RE](#)

CAUSA 97-1-RE

Número de registre: 35-1997. Recurs d'empara

**SENTÈNCIA DEL DIA 12 DE MAIG DE
1997**

BOPA núm. 35, del 14 de maig de 1997

En nom del Poble Andorrà,

El Tribunal Constitucional,

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el dia 21 de febrer de 1997 pel Ministeri Fiscal, que interposa recurs d'empara contra la sentència de data 23 de gener de 1997, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, en la causa núm. TSJC 114/96 mitjançant la qual es decideix desestimar el recurs d'apel·lació formulat pel Sr. Miquel Manzano Sandoval i que confirma en tots els seus punts la sentència dictada en primera instància pel Tribunal de Batlles,

Atès que el Ministeri Fiscal sol·licita al Tribunal Constitucional que "... tenint per formulat recurs d'empara (...) per presumpta vulneració del dret a la jurisdicció i del dret al procés degut consagrats en l'article 10 de la Constitució (...) en el seu dia dicti sentència en la qual atorgant l'empara sol·licitada es decreti la nul·litat de la referida sentència, retrotraient les actuacions al moment processal anterior a dictar-se la mateixa",

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102,

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè,

Vista la Llei qualificada de la Justícia, especialment l'article 9,

Vista la Llei transitòria de procediments judicials, especialment l'article 73,

Vist l'acte del Tribunal Constitucional de 13 de març de 1997, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, en relació amb la sentència impugnada, el recurs d'empara interposat pel Ministeri Fiscal,

Vista la còpia dels actes de la causa núm. TSJC-114/96 instats davant de la justícia ordinària,

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el dia 25 de març de 1997, per la representació processal del Sr. Miquel Manzano Sandoval, mitjançant el qual formalitza la seva condició de codemandant,

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el dia 24 de març de 1997, per la representació processal de la societat Neu i Mar SA,

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, pel Ministeri Fiscal i per la representació processal del Sr. Miquel Manzano Sandoval,

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez,

Antecedents:

Primer

Amb data 3 de març de 1995, la societat Neu i Mar SA va formular demanda civil pel procediment ordinari en reclamació de quantitat contra el Sr. Miquel Manzano Sandoval.

Segon

Amb data 24 de març de 1995, la representació processal del Sr. Miquel Manzano Sandoval va contestar la demanda, al·legant Plus petitio i exceptio non adimpleti contractus, i va formular a la vegada demanda reconvençional en què demanava que es practiqués una compensació entre les quantitats reclamades per la part agent i les quantitats en què es valorés el cost de reparar tots els desperfectes derivats del fet que hi ha treballs inacabats, altres que no han estat executats correctament i altres que no s'han portat a terme.

Tercer

Amb data 21 d'abril de 1995, la representació processal de Neu i Mar SA va formular rèplica, contestant a la demanda reconvençional, en què s'hi oposava, i demanava que en el seu dia es dictés sentència que estimés la demanda principal i desestimés, en tots els seus aspectes la demanda reconvençional.

Quart

Amb data 12 de maig de 1995, la representació processal del Sr. Manzano Sandoval va formular escrit de dúplica en què es mantenia en totes les seves pretensions.

Cinquè

Amb data 2 de juny de 1995, s'obrí el tràmit de proves; la representació processal de Neu i Mar SA va proposar prova documental i testifical, i la representació processal del Sr. Manzano Sandoval, prova de confessió en judici, d'inspecció ocular, documental, pericial per determinar el cost que suposaven les anomalies o els treballs no realitzats i els treballs realitzats pel Sr. Manzano i, finalment, amb caràcter subsidiari, prova pericial cal·ligràfica en cas que es negués l'autenticitat d'alguna signatura o document. El dia 26 de juny de 1995 es va practicar la prova de reconeixement judicial sol·licitada per a la inspecció ocular.

Sisè

Amb data 14 de setembre de 1995, el batlle va decidir acordar -mitjançant providència- no donar lloc a la pràctica de la prova pericial sol·licitada com a quarta de les proposades per la representació processal del Sr. Manzano Sandoval per considerar-la innecessària.

Setè

Amb data 14 de setembre de 1995, el batlle va assenyalar la data de 6 d'octubre de 1995 com a termini perquè les parts presentessin els seus escrits de conclusions. L'escrit de conclusions presentat per la representació processal del Sr. Manzano Sandoval manifesta que considera "... essencial la prova pericial proposada (que) ha estat declarada innecessària, circumstància processal que ha produït la indefensió d'aquesta part reconvençional, puig que a part una constatació material per la inspecció ocular, es fa necessària una valoració tècnica i econòmica dels treballs realitzats i pendents...". Així mateix, es fa "... expressa reserva per poder proposar-la i que es practiqui en segona instància, en mèrits de la Instructa del Bisbe la Guarda i dels principis del dret processal modern".

Vuitè

Amb data 31 de març de 1996, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar sentència en la qual decideix donar lloc a la demanda formulada per la representació processal de la societat Neu i Mar SA contra el Sr. Manzano Sandoval i desestimar la demanda reconvençional introduïda per aquest darrer contra la primera societat. Contra l'esmentada sentència la representació processal del Sr. Manzano Sandoval va interposar recurs d'apel·lació per davant de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia. Al·legava, entre altres motius, la indefensió que li hauria produït la no admissió de la pràctica de la prova pericial demanada en primera instància i que, a criteri del recurrent, era totalment essencial per determinar la quantitat que s'havia de deduir de la reclamació de la demanda principal segons la demanda reconvençional. El recurrent d'acord amb la Instructa del bisbe la Guarda i dels principis del dret processal modern, i considerant que havia fet expressa protesta i reserva per poder proposar-la, va demanar la pràctica de l'esmentada prova en la segona instància.

Novè

Amb data 23 de gener de 1997, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, en el 2n. fonament de

dret de la seva sentència, en relació amb la prova pericial sol·licitada, la pràctica de la qual havia estat denegada per innecessària per providència del batlle de 14 de setembre de 1995, considera que ha de desestimar aquest motiu de recurs perquè el defenent no ha fonamentat cap protesta ni recurs contra la desestimació de la dita prova, i per tant no s'ha complert el requisit establert en l'article 73 de la Llei transitòria de procediments judicials.

Desè

Amb data 31 de gener de 1997, la representació processal del Sr. Manzano Sandoval es dirigeix al Ministeri Fiscal en sol·licitud d'interposició de recurs d'empara davant del Tribunal Constitucional, per considerar que en el decurs del procediment civil referenciat se li han vulnerat els drets recollits en l'article 10 de la Constitució.

Onzè

Amb data 21 de febrer de 1997, el Ministeri Fiscal, donant curs a la sol·licitud d'interposició de recurs d'empara presentada pel Sr. Manzano Sandoval, interposa recurs d'empara davant del Tribunal Constitucional contra l'esmentada sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia dictada en la causa TSJC-114/96 per presumpta vulneració del dret a la jurisdicció i del dret al procés degut. L'escrit de demanda del Ministeri Fiscal sol·licita "que es decreti la nul·litat de la referida sentència, retrotraient les actuacions al moment processal anterior a dictar-se la mateixa". Els seus arguments es concreten en les afirmacions següents:

1. "L'ordre judicial dintre del seu marc d'actuació ha de valorar la pertinença o no de les proves proposades per les parts en defensa de les seves pretensions i la denegació de la pràctica de la prova proposada no suposa per si sola vulneració del dret a la defensa o al dret a la jurisdicció". El Ministeri Fiscal considera, però, que "... la decisió de l'òrgan judicial pel qual s'acorda una inadmissió de prova ha d'estar raonada".

2. El recurrent en empara va fer constar i consignar la seva protesta i reserva a la inadmissió de la pràctica de la prova en el moment processal oportú d'acord amb la normativa vigent. Malgrat això, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va considerar que no es podia practicar la prova en la segona instància per no haver-se efectuat la preceptiva protesta tal com s'estableix en l'article 73 de la Llei transitòria de procediments judicials. Així mateix, el Ministeri Fiscal considera que "La prova pericial sol·licitada i quina pràctica va ésser denegada en la primera i segona instàncies, esdevé íntimament vinculada al contingut de la demanda reconvençional i la seva inadmissió pot haver produït una vulneració del dret a la defensa contemplat en l'article 10 de la Constitució.

Dotzè

Amb data 24 de març de 1997, la representació processal de Neu i Mar SA presenta escrit d'al·legacions en què manifesta que “el fet que el demandat hagi formulat la seva queixa en el tràmit de conclusions i que el Tribunal Superior no consideri dita queixa feta de forma oportuna, ni li vulnera (al Sr. Manzano) cap dels drets de l'article 10 de la Constitució”. Així mateix, demana que el Tribunal Constitucional dicti sentència desestimatòria del recurs d'empara formulat i que s'imposi la totalitat de les costes a la part codemandant.

Tretzè

Amb data 25 de març de 1997, la representació processal del Sr. Manzano Sandoval presenta, davant d'aquest Tribunal, escrit mitjançant el qual formalitza la seva condició de codemandant en la present causa d'acord amb el que preveu l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. L'esmentat escrit, bàsicament, es limita a ratificar plenament el contingut de l'escrit de recurs d'empara presentat pel Ministeri Fiscal.

Catorzè

Amb dates 3 de març de 1997, el Ministeri Fiscal, i 9 de març de 1997, la representació processal del Sr. Manzano Sandoval, formulen escrits de conclusions en què reiteren substancialment tot allò que fou al·legat i argumentat en els precedents escrits presentats davant del Tribunal Constitucional. La representació processal de Neu i Mar SA no ha comparegut davant del Tribunal Constitucional per tal de formular conclusions.

Fonaments jurídics:

Primer

Segons es desprèn dels antecedents descrits, l'objecte del present recurs d'empara resideix a dilucidar si la sentència núm. 114/96 dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia ha vulnerat el dret a la jurisdicció i el dret a un procés degut contemplats en l'article 10 de la Constitució. Segons el Ministeri Fiscal, la denegació de la prova pericial sol·licitada pel Sr. Manzano en el decurs del judici verbal civil seguit pel procediment ordinari davant de la Batllia en primera

instància, i després, davant de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, ha pogut suposar una vulneració dels drets constitucionals esmentats. I, encara que admet que "... la denegació de la pràctica d'una prova proposada no suposa per si sola vulneració del dret a la defensa o al dret a la jurisdicció", afirma seguidament que, en aquest cas, aquesta denegació ha estat mancada d'una motivació adequada en ambdues instàncies, per raons diferents: en la primera instància per manca de raonament, de la providència -de 14 de setembre de 1995- de denegació de la pràctica de la prova pericial sol·licitada; en segona instància, per una inadequada interpretació de l'ordenament jurídic vigent. I afegeix, també, que la prova proposada es troba íntimament vinculada a la demanda reconvençional plantejada en el seu dia pel Sr. Manzano.

Aquest darrer, per altra banda, en el seu corresponent escrit d'al·legacions presentat en aquest recurs d'empara, s'adhereix a la totalitat de les pretensions i formulacions efectuades pel Ministeri Fiscal. En canvi, la part demandant en el procediment civil ordinari, la societat mercantil Neu i Mar SA, també compareixent en aquest procés, ha al·legat que no ha existit vulneració constitucional per entendre que la primera denegació es trobava justificada i que la segona denegació efectuada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia era ajustada a dret.

Segon

La primera qüestió que s'ha d'analitzar és la relativa a la incidència en el resultat final d'aquest procés concret de la prova pericial proposada i que va ser denegada en les dues instàncies jurisdiccionals ordinàries. Convé, d'entrada, afirmar no només el principi, admès pel Ministeri Fiscal i, d'altra banda, obvi, que no tota inadmissió d'una prova suposa, la lesió d'un dret processal (atès que sovint aquesta inadmissió és obligada pel mateix ordenament jurídic), sinó també el principi que no tota possible vulneració d'un dret processal causada per la inadmissió d'una prova genera la lesió del dret a la jurisdicció i del dret a un procés degut. El punt d'inflexió per a l'existència d'efectes constitucionals en els casos d'inadmissió amb possible vulneració d'algun dret processal es troba en el fet que aquesta inadmissió produeixi **indefensió material**; o dit altrament, en el fet que la impossibilitat de la realització de la prova proposada incideixi directament en el resultat de la resolució que finalitza el procés.

En conseqüència, hi ha diverses condicions que ha de complir una prova perquè la seva inadmissió pugui produir efectes lesius en els drets constitucionals invocats: en primer lloc, que sigui processalment pertinent; en segon lloc, que sigui idònia amb la finalitat pretesa; en tercer lloc, que sigui rellevant a l'efecte de la resolució del procés. Aquesta pertinença, idoneïtat i rellevància han de ser justificades o, almenys, raonades per qui al·lega la lesió del dret fonamental que es pretén que s'ha vulnerat, no només en el procés "a quo" en què es dilucida la seva realització sinó també, com és el nostre cas, en el procés d'empara constitucional.

Tercer

Però aquestes circumstàncies, amb tota evidència, no es donen en la present causa ni han estat al·legades en aquest recurs d'empara.

Per comprovar-ho hem d'analitzar la naturalesa de la prova sol·licitada i el motiu pel qual es va produir la seva denegació. En aquest sentit, es constata pel Ministeri Fiscal que en la primera denegació de la prova efectuada pel batlle (per providència de data 14 de setembre de 1995) l'única motivació que es donava a la denegació esmentada era que es tractava d'una prova **"innecessària"** i, segons el parer del Ministeri Fiscal aquesta denegació **"... ha d'estar raonada ..."** i, com que no ho està, diu el Ministeri Fiscal, s'ha produït lesió al dret a la jurisdicció i al dret al procés degut.

És cert que, com a principi general, qualsevol desestimació d'una pretensió ha d'estar raonada. Però aquest raonament o motivació no ha de ser exhaustiu sinó que, també en principi, només cal que hi hagi un raonament mínim suficient del qual es pugui desprendre que la decisió no és arbitrària. I, en aquest cas, aquest raonament mínim existeix: es raona la no admissió perquè es considera la prova innecessària. Aquesta innecessarietat possiblement s'hauria hagut de motivar amb més amplitud, però, en el nostre supòsit concret, aquesta absència de raonament només constituïria un defecte formal, perquè, del conjunt de les actuacions, es desprèn que el judici d'"innecessarietat" formulat pel batlle estava més que justificat: després d'haver-se practicat totes les altres proves proposades per la representació processal del Sr. Manzano Sandoval, inclosa la prova d'inspecció ocular directa de l'estat dels apartaments efectuada pel batlle, la prova pericial sol·licitada podia afegir poc més al que ja havia estat provat tenint en compte la naturalesa no tècnica de les matèries objecte d'examen. Possiblement, la prova era pertinent i idònia, però també és cert que segons el parer del batlle, després d'haver comprovat personalment l'estat de l'edifici, era irrellevant per innecessària. I cal insistir en aquest fet: ni el Ministeri Fiscal ni la part codemandant en empara han aportat cap raó convincent respecte a aquesta rellevància.

Quart

Fins aquí s'ha pogut constatar la rellevància material de la prova sol·licitada. Però la petició d'empara no es dirigeix contra la denegació de prova decidida pel batlle sinó contra la inadmissió efectuada per la Sala Civil del Tribunal Superior. I, segons l'opinió del Tribunal Superior, la prova no es podia admetre en segona instància, d'acord amb el que disposa l'article 73 de la Llei transitòria de procediments judicials, de 21 de desembre de 1993, per no haver protestat l'apel·lant davant de l'anterior denegació en el moment processal oportú. Però, endemés, afegeix en el 4t. fonament de dret que "Els demés extrems de l'escrit de conclusions de la part apel·lant palesen una clara finalitat dilatòria...". Segons el parer de l'esmentat Tribunal Superior, després de la prova d'inspecció ocular, "Els vicis o desperfectes que esmenta el defenent en la seva reconvecció, no són imputables a la part agent...". És a dir, el mateix Tribunal Superior raona sobre el contingut de les proves practicades i extreu les conclusions pertinents per a la seva decisió.

Tot plegat ens porta a la conclusió que la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va efectuar un mer judici de legalitat respecte a la petició de la realització de la prova; va estimar que, d'acord amb la seva interpretació de la Llei, aquella no era procedent; i endemés va advertir que, per tots els indicis que es desprenen del procés, les pretensions de la part demandant en reconvenió tenien finalitats dilatòries.

Aquest raonament, en el seu conjunt, és la manifestació d'una protecció adequada del dret a la jurisdicció i del dret al procés degut i, en conseqüència, aquest Tribunal no pot entrar en aquells arguments i decisió que, per la seva naturalesa, corresponen en exclusiva als tribunals ordinaris, excepte en aquells supòsits en què es produeixi una lesió dels drets constitucionalment reconeguts i protegits.

Com que no és així en el present cas, hem d'estimar que no s'ha produït cap vulneració del dret fonamental a la jurisdicció i del dret al procés degut i donar per reproduïdes les consideracions efectuades en l'apartat anterior respecte al contingut específic d'aquest dret en tot el que fa referència a la matèria provatòria.

DECISIÓ:

En atenció a tot el que s'ha exposat, i en especial, pel fet que ni la prova sol·licitada era rellevant per a la resolució final del procés ordinari ni els actuals codemandants en empara han justificat aquesta rellevància, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. No atorgar l'empara sol·licitada pel Ministeri Fiscal i desestimar íntegrament la seva pretensió continguda en el recurs d'empara; no atorgar l'empara sol·licitada per la part codemandant en el present recurs. D'acord amb l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional s'imposa al Sr. Miquel Manzano Sandoval la condemna en costes de la totalitat de les despeses processals davant de la jurisdicció constitucional.

2. Publicar la present sentència, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada al Ministeri Fiscal, al president del Tribunal Superior de Justícia, al president de la Batllia, a la representació processal del Sr. Miquel Manzano Sandoval i a la representació processal de la societat mercantil Neu i Mar SA, ho pronunciem, manem i signem, a Andorra la Vella, el dia dotze de maig de mil nou-cents noranta-set.

François Luchaire

Miguel Ángel Aparicio Pérez

President

Vicepresident

Pere Vilanova Trias

Joan Josep López Burniol

Magistrat

Magistrat